

ⓐ Alexandru Bindea, Mitică Popescu și Valentin Uritescu

LEVANTUL ÎN EUROPA

ANGAJARE DE CLOVN de Matei Vișniec • **TEATRUL LEVANT** • Data premierei: 20 ianuarie 1992 • Regia: Nicolae Scarlat • Scenografia: Ileana Huber • Distribuția: Valentin Uritescu (Niccolo), Alexandru Bindea (Filippo), Mitică Popescu (Peppino), Adrian Negru (Al pătrulea).

Teatrul Levant este, credem, singura dintre companiile particulare și mai mult ori mai puțin «privatizate» născute în ultimii doi ani, care, în ciuda numelui foarte «bizantin» (ales, de altfel, și «din acea binelăcătoare ironie pentru ce știm că sintem» — citat din excelentul program-afiş), nu pare să pornească la drum cu... obiceiuri bizantine. Într-adevăr, pentru melegurile și năravurile noastre e cel puțin neobișnuit ca o instituție avînd în frunte o actriță cu al cărei nume au fost asociate (pe drept) mai toate superlativele privind arta scenică să propună publicului un spectacol inaugural în care acea actriță nu numai că nu joacă ea însăși, dar nu semnează nici măcar regia sau «adaptarea» piesei. Ba, chiar, nici traducerea, pentru simplul motiv că piesa aleasă este românească. Și, încă, din dramaturgia contemporană. Și, pe deasupra, nu o comedioară de duzină, și nici o întocmire poliicardă, ci un text bun (desemnat de UNITER drept «Piesa anului 1990») al unui autor bun. Admirația pe care ne-o trezește, cu acest inedit debut, **directoarea** Valeria Seciu nu e egalată decît de admirația pe care o avem față de **actrița** Valeria Seciu.

Regizorul invitat să realizeze cel dintîi spectacol al noului teatru a fost Nicolae Scarlat — alegere înțeleaptă, întrucît Scarlat e un bun cunoscător (și neobosit promotor) al dramaturgiei lui Matei Vișniec, iar cu premiera absolută a acestei piese, pusă în scenă la Naționalul ieșean, a obținut anul trecut Premiul I pentru spectacol și Premiul de regie (ex aequo) la Festivalul internațional de teatru scurt de la Oradea. În cazul de față, misiunea lui n-a fost tocmai ușoară, căci a avut de condus și de «făcut echipă» cu trei actori nu doar foarte diferiți ca personalitate și stil de joc, ci și provenind de la teatre diferite, ceea ce a ridicat, desigur, unele probleme în privința acomodării reciproce. Din punctul de vedere al mizanscenei propriu-zise, regizorul a mers, cu inteligență și discreție, pe urmele dramaturgului, adică pe linia subțire ce separă (în textul lui Vișniec, dar și în viața noastră) firescul de absurd, puritatea de ticăloșie, comedia de dramă. Povestea celor trei circari — cîndva, demult, colegi — care se luptă pentru unicul post de «clown bătrîn» oferit de un patron așteptat la fel de zadarnic ca și Godot (spiritul tutelar al lui Beckett) planează sensibil asupra scrierii) devine o parabolă amplă și clară a derizoriului vieții într-o lume guvernată nu de inexorabilul Destin, ci de o zeitate batjocoritoare al cărei nume sintem condamnați a nu-l afla niciodată. Înțelegînd că subiectul în sine este suficient de «absurd» (evident, în accepțiunea dată cuvîntului de, tocmai, teatrul absurdului), Nicolae Scarlat s-a ferit de orice subliniere în această direcție, optînd pentru

o expresie scenică realistă, simplă, esențializată; șocul, reieșit prin contrast, e cu atît mai puternic. Personajele greu ar putea fi caracterizate, căci ele sînt de fapt doar «roluri» (de chinuit și de chinuitor) prin care eroii trec pe rînd. Astfel, Valentin Uritescu joacă «deschis», cu identificare totală și histrionism asumat aproape provocator, un bătrîn emoționant ce se transformă, de la o clipă la alta, într-o creatură perfidă și crudă. Cu brutalități joviale și înduioșări neașteptate, egal de intens trăite, Alexandru Bindea evoluează într-un desen ferm, precis, riguros controlat. Sarcastic, aparent nepăsător dar în secret terorizat de spaima eșecului ce-i inspiră mici sadisme distilate cu voluptate pe seama celorlalți doi, Mitică Popescu mizează pe distanțare și ironie, speculînd însă prompt posibilitatea oricărui «efect». Fiecare din cei trei actori beneficiază, alternativ, de «partea leului». Poate că nerăbdarea de a o apuca a făcut ca, în seara premierei, să urmărim mai degrabă trei recitaluri (de fapt două, Bindea fiind mai ponderat în joc) decît o creație unitară. Trebuie să adăugăm însă că, revăzînd spectacolul peste cîteva zile, în condiții oarecum «de campanie», am constatat cu bucurie o superioară armonizare a partiturilor și un spirit de echipă aproape desăvîrșit — calități ce au cîntărit mult în selecționarea acestei montări pentru prima ediție (iunie 1992) a Bienalei de teatru de la Bonn. Am putea conchide, așadar, că (și) prin «Levant» intrăm în Europa...

■ ALICE GEORGESCU